

Bruksela, dnia 2 lipca 2010 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 44/2010

Inicjatywy Komisji Europejskiej z zakresu gospodarki czerwiec 2010 r.

1. FUNDUSZE UE - Nowe przyjęte przez UE środki upraszczające zarządzanie funduszami pomocowymi mogą pomóc regionom wyjść z kryzysu

W dniu 24 czerwca 2010 r. Unia Europejska przyjęła nowe środki, mające uprościć zasady zarządzania funduszami strukturalnymi i spójności. Zmiany te powinny ułatwić dostęp do funduszy i przyspieszyć przepływ inwestycji wtedy, kiedy budżety publiczne znajdują się pod presją. Jako część środków na rzecz przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu, niektórym państwom członkowskim wypłacona zostanie dodatkowa zaliczka w wysokości 775 mln euro na zaradzenie bieżącym trudnościom w przepływach pieniężnych.

Komisarz ds. polityki regionalnej **Johannes Hahn** powiedział: „Kryzys nadwątlił pewność siebie gospodarki, zwiększył liczbę bezrobotnych i nakłada ogromne obciążenia na finanse publiczne. Przyjęte środki pomogą zaradzić problemom z płynnością, a także zmniejszyć biurokrację i ułatwić dostęp do funduszy. Przyspieszenie realizacji projektów w terenie będzie dla krajowych i regionalnych gospodarek realną pomocą w czasie kryzysu.”

Odpowiedzialny za Europejski Fundusz Społeczny (EFS) komisarz UE ds. zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego **László Andor** dodał: „Kryzys ujawnił znaczenie i wartość EFS. Środek, do którego w ostatnich miesiącach uciekano się najczęściej, to polityka aktywnego rynku pracy, dająca ludziom możliwość powrotu do pracy. Proponowanie poszukującym pracy szkoleń i podnoszenia kwalifikacji przynosi owoce, a uproszczenia oznaczają, że państwa członkowskie będą mogły jeszcze skuteczniej pomagać osobom najbardziej dotkniętym dekoninkturą.”

Dzięki trzem funduszom polityki spójności – Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiemu Funduszowi Społecznemu (EFS) oraz Funduszowi

Spójności – w latach 2007-2013 w ramach 455 programów polityki spójności we wszystkich regionach UE zainwestowanych zostanie łącznie 347 mld euro.

Głównym skutkiem kryzysu są trudności państw członkowskich i regionów w zapewnieniu współfinansowania, koniecznego do „dopełnienia” inwestycji europejskich. Zapowiedziane w rezultacie zmiany mają na celu pokonanie tej bariery i przyspieszenie realizacji programów oraz uproszczenie ich codziennego zarządzania.

Do najważniejszych nowych środków należą:

- Wprowadzenie jednego pułapu w wysokości 50 mln euro jednakowo dla wszystkich rodzajów dużych projektów wymagających zatwierdzenia przez Komisję: nowy, ujednolicony próg pozwoli na szybsze zatwierdzanie przez same państwa członkowskie mniejszych projektów środowiskowych, co pozwoli na ich szybsze uruchamianie.
- Zezwolenie na finansowanie dużych projektów przez więcej niż jeden program: np. budowa nowego odcinka autostrady przechodzącej przez różne regiony będzie mogła być współfinansowana przez różne programy regionalne. Według poprzednich zasad nie byłoby to możliwe.
- Prostsze procedury wprowadzania zmian do programów, umożliwiające im szybsze dostosowanie się do aktualnych wyzwań.
- Częstsze stosowanie inżynierii finansowej: możliwość ustanowienia systemów pożyczek, aby napędzić wydatki na efektywność energetyczną i energie odnawialne w mieszkalnictwie.
- Łagodzenie zobowiązań na utrzymanie inwestycji: zasady te będą miały zastosowanie tylko do niektórych projektów, takich jak infrastruktura i sektor inwestycji produkcyjnych. Nie będą stosowane w przypadku nieumyślnego bankructwa przedsiębiorstw. W przypadku działań w ramach EFS jest to związane z zasadami pomocy państwa.
- Uproszczenie zasad dotyczących projektów generujących dochody (np. płatne autostrady lub projekty obejmujące dzierżawę lub sprzedaż gruntów): aby zmniejszyć obciążenie administracyjne państw członkowskich, dochody będą tylko monitorowane do zamknięcia powiązanego programu.
- Kierowanie dodatkowych zaliczek w wysokości 775 mln euro (4% z EFS i 2% z Funduszu Spójności) do państw członkowskich, które otrzymały pożyczkę na podstawie systemu bilansu płatniczego MFV, albo doświadczyły spadku PKB przekraczającego 10%: zastosowanie tych dwóch kryteriów pozwala objąć nimi Estonię, Łotwę, Litwę, Węgry i Rumunię.

- Opóźnienie zasady umorzenia „N+2”: zgodnie z tą zasadą, jeżeli finansowanie przyznane w 2007 r. nie zostało wykorzystane do końca 2009 r., zostanie ono automatycznie zwrócone do budżetu UE. Zmiany te pozwolą na wykorzystanie zobowiązań za 2007 r. przez dłuższy okres. Pozwoli to uniknąć strat w wysokości ok. 220 mln euro (125 mln euro w przypadku Hiszpanii, 56 mln euro – Włoch, 9 mln euro – Wielkiej Brytanii, 6 mln euro – Niemiec, 4 mln euro – Holandii i 20 mln euro z projektów współpracy między kilkoma krajami).

Zmiany te stanowią uzupełnienie innych licznych inicjatyw, które podjęto od początku kryzysu w ramach europejskiego planu naprawy gospodarczej, tj.:

Kryzys gospodarczy – Odpowiedź europejskiej polityki spójności:

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/index_pl.htm

Promocja zatrudnienia i społecznego włączenia jako element strategii walki z kryzysem gospodarczym i finansowym: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=pl&catId=736>

2. AGENCJE RATINGOWE I ŁAD KORPORACYJNY - Komisja proponuje ulepszony nadzór unijny nad agencjami ratingowymi i rozpoczyna dyskusję nad ładem korporacyjnym w instytucjach finansowych

W ramach prac mających na celu zapobieganie przyszłym kryzysom finansowym oraz wzmocnienie systemu finansowego Komisja Europejska zaproponowała w dniu 2 czerwca br. poprawki do unijnych przepisów regulujących pracę agencji ratingowych i rozpoczęła konsultację społeczną dotyczącą reformy ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych. Aby zagwarantować szybki postęp w zakończeniu koniecznych reform zapewniających bezpieczny i stabilny system finansowy w Europie, Komisja przyjęła ponadto komunikat o bardziej ogólnym charakterze, w którym zobowiązuje się przedstawić pozostałe wnioski dotyczące reformy finansowej w ciągu najbliższych 6–9 miesięcy. Po tym jak wnioski te zostaną omówione na nadchodzącym posiedzeniu Rady Europejskiej i otrzymają silne poparcie ze strony szefów państw i rządów, na które liczy Komisja, zostaną one przedstawione, wraz z ostatnimi koncepcjami dotyczącymi bankowych funduszy naprawczych, na szczycie G-20 w Toronto w dniach 26-27 czerwca 2010 r. Komisja stawia sobie dwa cele dotyczące agencji ratingowych: zapewnienie skutecznego i scentralizowanego nadzoru na szczeblu europejskim oraz stosowania większej przejrzystości przez podmioty występujące o ratingi, tak aby wszystkie agencje miały dostęp do tych samych informacji. Zmiany te doprowadziłyby do poprawy nadzoru, zwiększenia konkurencyjności na rynku agencji ratingowych oraz poprawiłyby ochronę inwestorów. Odnośnie do ładu korporacyjnego, Komisja rozpoczęła konsultację społeczną dotyczącą wielu kwestii, w tym skuteczniejszego zarządzania ryzykiem w instytucjach finansowych i wzmocnienia praw akcjonariuszy. Termin przesyłania odpowiedzi upływa 1 września 2010 r. W uzupełnieniu do tego pakietu wniosków Komisja opublikowała również dwa sprawozdania dotyczące sposobu realizacji przez państwa członkowskie dwóch zaleceń Komisji z 2009 r. dotyczących polityki wynagrodzeń w sektorze usług finansowych oraz systemu wynagrodzeń dyrektorów spółek notowanych na rynku regulowanym. W obu

przypadkach poczyniono postępy, lecz wiele państw członkowskich musi wykonać w pełni zalecenia.

Przewodniczący Komisji **José Manuel Barroso** powiedział: „Komisja podejmuje dziś ostatnią inicjatywę w celu doprowadzenia w ten sposób do końca procesu reform usług finansowych w UE. Jest to część szerszego programu mającego na celu stabilizację i konsolidację europejskiej gospodarki i przywrócenie jej zrównoważonego rozwoju”.

Komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług **Michel Barnier** komentuje: „Zmiany przepisów dotyczących agencji ratingowych będą oznaczać lepszy nadzór i większą przejrzystość w tym jakże ważnym sektorze. Lecz to dopiero pierwszy krok. Przyglądamy się temu rynkowi w dogłębny sposób. Jeśli chodzi o ład korporacyjny, jestem przekonany, że skuteczne zapobieganie kryzysowi rozpoczyna się już w samych przedsiębiorstwach. Jeśli mamy zapobiec przyszłym kryzysom, zmiany muszą ulec same instytucje finansowe. Musimy zapewnić skuteczniejsze kontrole wewnętrzne, promować lepsze zarządzanie ryzykiem, wzmocnić rolę władz nadzorujących. Już istniejące przepisy dotyczące rozsądnych polityk wynagrodzeń powinny zostać szybko wdrożone, aby przyczynić się do zahamowania podejmowania nadmiernego ryzyka”.

- **Ulepszenie nadzoru unijnego nad agencjami ratingowymi**

Usługi ratingowe nie są związane z żadnym szczególnym terytorium, a ratingi wystawiane przez agencje ratingowe mogą być używane przez instytucje finansowe w całej Europie. Komisja proponuje więc bardziej scentralizowany system nadzoru nad agencjami ratingowymi na szczeblu UE. Szefowie państw i rządów wezwali Komisję do przedstawienia wniosków w tej kwestii w czerwcu tego roku.

Zgodnie z proponowanymi zmianami nowy europejski organ nadzorczy - Europejski Organ Nadzoru nad Giełdami i Papierami Wartościowymi (ESMA) będzie miał wyłączne uprawnienia nadzorcze w odniesieniu do agencji ratingowych zarejestrowanych w UE. Będą one obejmować również europejskie spółki zależne takich znanych agencji ratingowych jak Fitch, Moody's czy Standard & Poor's.

Organ ten będzie miał prawo do żądania informacji, wszczynania dochodzeń i wykonywania inspekcji na miejscu. Emitenci strukturyzowanych instrumentów finansowych, tacy jak instytucje kredytowe, banki i przedsiębiorstwa inwestycyjne, również będą musieli udostępnić wszystkim zainteresowanym agencjom ratingowym informacje, które przekazują swoim własnym agencjom ratingowym, tak aby umożliwić im wystawienie niezamówionych ratingów kredytowych.

Zmiany te oznaczają, że agencje ratingowe funkcjonować będą w o wiele prostszym środowisku nadzorczym w porównaniu z dotychczasowymi środowiskami krajowymi i będą miały ułatwiony dostęp do potrzebnych informacji. W wyniku scentralizowanego nadzoru na

szczeblu UE obejmującego wszystkie agencje ratingowe oraz większej konkurencji między agencjami użytkownicy ratingów kredytowych będą bardziej chronieni.

Wniosek Komisji, zmieniający rozporządzenie 1060/2009, zostanie teraz przekazany do rozpatrzenia Radzie Ministrów UE i Parlamentowi Europejskiemu. Jeśli zostanie przyjęty, nowe przepisy wejdą w życie w 2011 r.

- **Podstawowe informacje**

Agencje ratingowe wystawiają opinie na temat wiarygodności przedsiębiorstw, rządów i złożonych produktów finansowych. Agencje te przyczyniły się do powstania kryzysu finansowego, zaniżając ryzyko niespłacenia długów przez emitentów niektórych bardziej skomplikowanych instrumentów finansowych. W odpowiedzi na potrzebę przywrócenia zaufania rynku i zwiększenia ochrony inwestorów Komisja zaproponowała nowe przepisy dla całej UE. Wprowadzają one wspólne uregulowania prawne dotyczące wystawiania ratingów kredytowych. Na mocy tych przepisów, które będą miały pełne zastosowanie w grudniu 2010 r., każda agencja ratingowa pragnąca, by wystawiane przez nią ratingi były wykorzystywane w UE, będzie musiała się zarejestrować. Rejestracje rozpoczynają się w tym miesiącu.

Zajęto się również kwestią ryzyka konfliktu interesów dotyczącego ratingów (np. agencja ratingowa nie może jednocześnie oferować usług konsultingowych): agencje będą musiały zwiększyć przejrzystość, gdyż będą miały obowiązek udostępniać metody i wewnętrzne modele oraz podstawowe założenia wykorzystywane przy wystawianiu ratingów. Powinno to umożliwić inwestorom lepsze wywiązywanie się z obowiązku dochowania należytej staranności.

- **Reforma ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych**

W odpowiedzi na kryzys finansowy Komisja zobowiązała się w marcu 2009 r., w komunikacie pt. „Realizacja europejskiego planu naprawy”, do ulepszenia ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych. Komisja chciała zapewnić, w perspektywie długoterminowej, lepsze wzięcie pod uwagę interesów konsumentów i innych zainteresowanych stron, bardziej zrównoważone zarządzanie przedsiębiorstwami oraz redukcję ryzyka bankructwa. Komisja wykonuje pierwszy krok w tym kierunku, rozpoczynając konsultację społeczną w sprawie zielonej księgi, która szczegółowo przedstawia możliwości rozwiązania następujących kwestii:

- jak ulepszyć funkcjonowanie i skład zarządów instytucji finansowych, tak aby zwiększyć ich nadzór nad osobami zarządzającymi wyższego szczebla;
- jak ustanowić odpowiednie podejście do ryzyka na każdym szczeblu instytucji finansowej, aby zagwarantować wzięcie pod uwagę interesów przedsiębiorstw w perspektywie długoterminowej;
- jak zwiększyć zaangażowanie akcjonariuszy, organów nadzoru finansowego i zewnętrznych audytorów w kwestie ładu korporacyjnego;
- jak zmienić politykę wynagrodzeń w przedsiębiorstwach, aby zniechęcić do podejmowania nadmiernego ryzyka.

Konsultacje potrwać do dnia 1 września 2010 r. Przyszłe wnioski legislacyjne lub nielegislacyjne zostaną ewentualnie przyjęte w 2011 r.

- **Podstawowe informacje**

Kryzys finansowy wykazał poważne słabości ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych: niewystarczający nadzór ze strony organów spółki oraz niewystarczająca kontrola sprawowana przez kierownictwo; słabe zarządzanie ryzykiem; nieadekwatne struktury wynagrodzeń zarówno dyrektorów, jak i pracowników dokonujących transakcji handlowych, które doprowadziły do nadmiernego podejmowania ryzyka i przyjmowania wyłącznie krótkoterminowej perspektywy; akcjonariusze, którzy nie wykonywali swoich praw do kontroli ryzyka podejmowanego w instytucjach finansowych, których akcje posiadali. Słabości te odegrały dużą rolę w kryzysie – skuteczne i przeprowadzane na czas systemy kontroli będą mogły w przyszłości pomóc zapobiec kryzysowi.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1060/2009 w sprawie agencji ratingowych:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0289:FIN:PL:PDF>

3. REGULACJA USŁUG FINANSOWYCH - Komunikat dotyczący regulacji usług finansowych w latach 2010-2011 w celu osiągnięcia zrównoważonego wzrostu

Ostatnie zawirowania rynkowe utwierdziły Komisję w przekonaniu o potrzebie szybkiego zakończenia koniecznych reform, aby zapewnić bezpieczny i solidny system finansowy w Europie. Komisja zobowiązała się więc przedstawić pozostałe wnioski dotyczące reformy finansowej, konieczne do pełnej realizacji zobowiązań G-20, w ciągu najbliższych 6–9 miesięcy.

Wśród głównych wniosków znalazły się:

- **Przejrzystość:** Komisja przedstawi latem wnioski mające na celu ulepszenie funkcjonowania rynków instrumentów pochodnych. Będzie to miało istotne znaczenie dla zapewnienia większej przejrzystości tych ważnych, lecz obecnie bardzo mało przejrzystych, rynków. Aby kontynuować przywracanie zaufania rynków finansowych, Komisja zaproponuje odpowiednie działania dotyczące krótkiej sprzedaży i swapów ryzyka kredytowego, łącznie z „krótką sprzedażą bez pokrycia”. Komisja przedłoży również propozycje udoskonalające dyrektywę w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID), aby wzmocnić przed- i potransakcyjną przejrzystość rynku i wprowadzić większą liczbę instrumentów pochodnych do zorganizowanych systemów obrotu.
- **Odpowiedzialność:** Aby chronić inwestorów i deponentów, Komisja wyjdzie z wnioskiem o przegląd dyrektywy w sprawie gwarancji systemów depozytów oraz

dyrektywy w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów. Przedstawione zostaną również wnioski ustawodawcze dotyczące detalicznych produktów inwestycyjnych w pakietach, aby zwiększyć zainteresowanie konsumentów procesem sprzedaży. Dyrektywa w sprawie nadużyć na rynku również zostanie poddana przeglądowi, aby przepisy jej wychodziły poza rynki regulowane i obejmowały instrumenty pochodne. Komisja przedstawi poprawki do dyrektyw w sprawie wymogów kapitałowych (CRD IV), aby ulepszyć jakość i ilość kapitału w posiadaniu banków, wprowadzić bufory kapitałowe i zapewnić gromadzenie kapitału w okresie dobrej koniunktury gospodarczej, który mógłby następnie zostać wykorzystany w czasie gorszej koniunktury. Ponadto, jeśli chodzi o egzekwowanie, sankcje w sektorze finansowym są w znacznej mierze niezharmonizowane, co prowadzi do rozbieżnych praktyk wśród krajowych organów nadzorczych. Komisja przedstawi w pierwszej kolejności komunikat o sankcjach w sektorze usług finansowych, mający propagować spójność sankcji w ramach całego zakresu działań nadzorczych.

- **Zapobieganie kryzysowi i zarządzanie w sytuacji kryzysowej**: Komisja opublikuje plan działania dotyczący zarządzania w sytuacji kryzysowej, prowadzący do wniosków ustawodawczych dotyczących zapobiegania bankructwom banków i postępowań naprawczych wobec upadających banków. Komisja będzie również pracować nad wypracowaniem jednego zestawu wysokiej jakości międzynarodowych standardów rachunkowości prowadzących do spójności w skali globalnej.

Komisja będzie naciskać na szybkie przyjęcie tych środków, zarówno przez Parlament Europejski, jak i Radę, tak aby Europejczycy mogli odzyskać pełną wiarę w solidność systemu finansowego jako jednego z filarów wzrostu.

- **Dodatkowe informacje**

Agencje ratingowe:

http://ec.europa.eu/internal_market/securities/agencies/index_en.htm

Konsultacja na temat ładu korporacyjnego:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/corporate_governance_in_financial_institutions_en.htm

Sprawozdania na temat zaleceń dotyczących wynagrodzeń:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/directors-remun/index_en.htm

Komunikat Komisji dotyczący regulacji usług finansowych w latach 2010-2011 w celu osiągnięcia zrównoważonego wzrostu:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0301:FIN:PL:PDF>

4. ZARZĄDZANIE GOSPODARCZE UNII EUROPEJSKIEJ - Komisja Europejska proponuje wzmocniony nadzór makroekonomiczny, budżetowy i strukturalny

Komisja Europejska przyjęła w dniu 30 czerwca br. nowe instrumenty wzmacniające zarządzanie gospodarcze UE oraz strefy euro. Kluczowym elementem nowych rozwiązań jest wprowadzenie w życie zwiększonego nadzoru polityk fiskalnych, makroekonomicznych oraz reform strukturalnych. Wraz z nadzorem opartym na tzw. "Europejskim Semestrze" wprowadzona zostanie możliwość zastosowania sankcji, które będą zapobiegać lub wprowadzać korekty w przypadkach mogących podważyć finansową stabilność UE oraz strefy euro. Wzmocniony zostanie Pakt Stabilności i Wzrostu, ze szczególnym naciskiem na dług publiczny i deficyt budżetowy.

„Wzmocnienie zarządzania ekonomicznego w EU jest konieczne. Pomimo iż UE posiada szereg instrumentów służących koordynacji polityki ekonomicznej, kryzys unaoczniał, iż nie były one w pełni wykorzystywane, a w obecnie funkcjonującym systemie zarządzania występują istotne luki. Dlatego właśnie Komisja Europejska przedstawia ambitne propozycje, które pozwolą osiągnąć konkretny postęp. Poprzez "Europejski Semestr" wprowadzimy większą spójność w ramach europejskiego monitoringu. Jest to logiczne i konieczne. Natomiast system sankcji wyposaży nas w narzędzia, które będziemy stosować, gdy stanie się to konieczne” – powiedział przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso.

„ Konieczne są większa spójności, większa koordynacja oraz możliwość wglądu w proces planowania budżetowego w krajach członkowskich, a także w krajowe plany reform, co zapewni finansową stabilność UE, pomoże osiągnąć wzrost gospodarczy oraz podnieść poziom zatrudnienia, zgodnie z celami strategii "Europa 2020". Potrzebujemy w Unii silniejszej koordynacji, ale jednocześnie rygorystycznego wdrażania reguł, które uprzednio przyjęliśmy. Ewentualność sankcji przyczyni się to odbudowy zaufania” – podkreślił komisarz UE ds. gospodarczych i walutowych **Olli Rehn**.

Proponowany zestaw instrumentów opiera się na trzech fundamentach. Pierwszy z nich zakłada synchronizację unijnego nadzoru z procedurami budżetów narodowych w ramach "Europejskiego Semestru". Państwa członkowskie UE zobowiązane będą do równoczesnego przedstawiania Paktów Stabilizacji i Konwergencji oraz Narodowych Programów Reform. Ułatwi to bardziej zintegrowaną i bardziej skuteczną koordynację ex-ante na szczeblu europejskim. W drugiej połowie roku przegląd ten będzie stanowił podstawę przy planowaniu budżetów krajowych na kolejny rok.

Pakt Stabilności i Wzrostu powinien zostać wzmocniony poprzez narzędzia prewencyjne i korygujące. Komisja Europejska proponuje wymóg szybszego osiągania równowagi budżetowej, z zachowaniem marginesu bezpieczeństwa w postaci 3-procentowego deficytu w przypadku państw o wysokim dźługu lub ryzykiem wzrostu dźługu. Kryteria dotyczące zmniejszania dźługu powinny być stosowane efektywnie poprzez jasne cele zakładające satysfakcjonujące postępy w redukcji dźługu.

Po drugie, poza nadzorem budżetowego, Komisja Europejska proponuje, by zająć się makroekonomicznymi różnicami pomiędzy państwami członkowskimi, które powodują

osłabienie wewnętrznej spójności UE, a w szczególności strefy euro. System wczesnego wykrywania przyczyni się do zmniejszania tych rozbieżności.

Po trzecie, europejski system nadzoru nad reformami strukturalnymi w państwach członkowskich powinien przyczynić się do osiągnięcia celów zapisanych w strategii "Europa 2020", która zakłada bardziej zrównoważony, przyjazny środowisku naturalnemu rozwój. Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z czerwca br. rozwój ten powinien być budowany na wiedzy i przyczynić się do wzrostu zatrudnienia.

Komisja Europejska zachęca Radę ECOFIN (Rada ministrów do spraw gospodarczych i finansowych), aby 13 lipca potwierdziła ustanowienie nowego systemu nadzoru w formie "Europejskiego Semestru" od stycznia 2011 roku oraz by udzieliła zgody na przegląd Kodeksu Postępowania w ramach Paktu Stabilności i Wzrostu. Komisja Europejska przedstawi propozycje legislacyjne w tej sprawie do końca września br.

Komunikat Komisji Europejskiej:

http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/euro/documents/com_2010_367_en.pdf

5. PRAWO UMÓW - Komisja Europejska szuka rozwiązań w zakresie prawa umów, aby ułatwić konsumentom i przedsiębiorstwom funkcjonowanie na jednolitym rynku

Umowy leżą u podstaw stosunków między przedsiębiorstwami a konsumentami. Jednolity rynek Unii Europejskiej powstał w oparciu o prawo umów. Jednak przedsiębiorstwa – a zwłaszcza małe i średnie przedsiębiorstwa – napotykają trudności w prowadzeniu sprzedaży transgranicznej, ponieważ muszą przestrzegać różnego prawa umów w każdym z 27 państw członkowskich UE. Jedynie 8 % konsumentów dokonuje zakupów przez Internet w innych państwach członkowskich (Tablica wyników dla rynków konsumenckich, wyd. 3 : http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/3rd_edition_scoreboard_en.pdf). Ponadto 61 % transakcji transgranicznych nie dochodzi do skutku, ponieważ sprzedawcy odmawiają sprzedaży do kraju konsumenta. Wynika to w znacznej mierze z barier prawnych i niepewności prawnej dotyczącej obowiązujących przepisów. Aby zmierzyć się z niektórymi z wymienionych problemów oraz pobudzić potencjał europejskiego jednolitego rynku, Komisja Europejska zaproponowała w strategicznym dokumencie programowym kilka wariantów bardziej spójnego podejścia do prawa umów. Celem jest zagwarantowanie wyższej pewności prawnej dla przedsiębiorców i prostszych przepisów dla konsumentów. Konsultacje publiczne w sprawie dokumentu potrują do 31 stycznia 2011 r.

„Chciałabym, aby polski, niemiecki czy hiszpański konsument prowadząc interesy przez internet z włoskimi, fińskimi czy francuskimi przedsiębiorstwami czuł się tak bezpiecznie, jak w swoim własnym kraju. Pragnę również, aby europejskie małe i średnie przedsiębiorstwa oferowały swoje produkty i usługi konsumentom w innych państwach bez konieczności stawiania się ekspertami w zakresie krajowych systemów prawa umów wszystkich pozostałych

26 państw członkowskich,” oświadczyła wiceprzewodnicząca **Viviane Reding**, komisarz UE ds. sprawiedliwości. „Zapraszam konsumentów i przedsiębiorstwa ze wszystkich 27 państw członkowskich do aktywnego udziału w konsultacjach publicznych Komisji. Gospodarka europejska niezaprzeczalnie przechodzi obecnie kryzys. Czas kryzysu to jednak również historyczna okazja do pobudzenia rozwoju gospodarczego przez obniżenie kosztów transakcji transgranicznych. Nadszedł więc moment, aby wykonać krok milowy w kierunku bardziej europejskiego prawa umów.”

Umowy mają ogromne znaczenie dla prowadzenia działalności i sprzedaży na rzecz konsumentów. Formalizują one porozumienie między stronami i mogą obejmować szeroki zakres kwestii, m.in. sprzedaż towarów oraz świadczenie usług, takich jak rezerwacja biletu lotniczego lub uzyskanie pożyczki. Przykładowo na mocy umowy między przedsiębiorcą a konsumentem irlandzki konsument kupuje odtwarzacz plików MP3 od francuskiego sprzedawcy. W tym przypadku irlandzkie prawo umów obowiązywałoby, gdyby francuski sprzedawca stworzył swoją stronę internetową z myślą o irlandzkich konsumentach.

Jednolity europejski rynek opiera się na wielu rodzajach umów, które podlegają przepisom różnych systemów krajowego prawa zobowiązań. Współistnienie różnych przepisów w zakresie zobowiązań umownych może prowadzić do dodatkowych kosztów transakcyjnych, większej niepewności prawnej dla przedsiębiorstw i braku zaufania konsumentów. Zarówno konsumenci, jak i przedsiębiorcy, którzy próbują wykorzystywać jednolity rynek UE, stają przed znaczącymi barierami. Koszty transakcyjne (takie jak dostosowanie warunków umownych i polityki handlowej lub uzyskanie tłumaczenia przepisów) oraz niepewność prawna związana z poruszaniem się wśród zagranicznych przepisów w zakresie prawa umów szczególnie utrudnia rozszerzenie działalności w ramach jednolitego rynku małym i średnim przedsiębiorstwom, które stanowią niemal 99 % wszystkich przedsiębiorstw w UE.

W związku z tym w przyjętej zielonej księdze Komisja przedstawiła różne sposoby zwiększenia spójności prawa umów. Rozważane warianty obejmują m.in.:

- Opublikowanie w internecie (niewiązanych) wzorcowych zasad dotyczących umów, które można by wykorzystywać na jednolitym rynku europejskim.
- Zestaw narzędzi dla unijnych prawodawców (wiązący lub niewiązący), które mogliby wykorzystywać, przyjmując nowe akty prawne, aby zapewnić lepsze i bardziej spójne przepisy.
- Zalecenie w sprawie prawa umów, które wzywałoby wszystkie państwa członkowskie UE do włączenia europejskiego prawa umów do krajowych systemów prawnych, tym samym naśladując po części przykład Stanów Zjednoczonych, w których 49 z 50 stanów dobrowolnie przyjęło jednolity kodeks handlowy.
- Fakultatywne europejskie prawo umów (lub „28. system”), które mogłoby być wybierane przez konsumentów i przedsiębiorstwa jako prawo właściwe dla ich

stosunków handlowych. To opcjonalne prawo mogłoby stanowić alternatywę dla obowiązującego prawa umów i byłoby dostępne we wszystkich językach. Mogłoby mieć zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do umów transgranicznych lub zarówno do umów transgranicznych, jak i krajowych. Musiałoby ono gwarantować wysoki poziom ochrony konsumentów i pewność prawną przez cały czas obowiązywania umowy.

- Harmonizacja krajowych systemów prawa umów za pomocą dyrektywy UE.
- Pełna harmonizacja krajowych systemów prawa umów za pomocą rozporządzenia UE.
- Utworzenie europejskiego kodeksu cywilnego, który zastąpiłby wszystkie krajowe przepisy dotyczące umów.

- **Kontekst**

Zgodnie ze strategią „Europa 2020” – ogłoszoną przez przewodniczącego José Manuela Barroso w dniu 3 marca 2010 r., Komisja stara się obecnie zlikwidować utrudnienia na jednolitym rynku, aby pobudzić wzrost gospodarczy. Obejmuje to pracę nad ujednoczonymi rozwiązaniami w zakresie umów konsumenckich, europejskimi wzorcowymi klauzulami umownymi oraz działania zmierzające do utworzenia fakultatywnego europejskiego prawa umów. . Utworzenie fakultatywnego instrumentu prawa umów jest również jednym z najważniejszych działań w ramach Europejskiej agendy cyfrowej opublikowanej 19 maja 2010r.

Parlament Europejski poparł pomysł fakultatywnego europejskiego prawa umów w rezolucji z dnia 25 listopada 2009 r. Mario Monti, były komisarz ds. rynku wewnętrznego i konkurencji w swoim sprawozdaniu na temat jednolitego rynku z dnia 9 maja 2010 r. również opisał korzyści, jakie fakultatywny „28. system” przyniosłby konsumentom i przedsiębiorcom.

Sprawozdanie Mario Montiego:

http://ec.europa.eu/bepa/pdf/monti_report_final_10_05_2010_pl.pdf

W dniu 12 maja Komisja powołała nową grupę ekspertów, w celu przekształcenia tzw. „projektu wspólnego systemu odniesienia” – pierwszego projektu europejskiego prawa umów opracowanego w ostatnich latach w ramach programu badawczego UE – w proste, przyjazne operacyjne rozwiązanie dostosowane do potrzeb konsumentów oraz realiów otoczenia biznesu. Grupa składająca się z ekspertów i praktyków w dziedzinie prawa z całej Europy, spotyka się obecnie raz w miesiącu w Brukseli. Konsultacje techniczne pomogą zagwarantować, że grupa omówi najważniejsze problemy w dziedzinie prawa umów, jakie stoją dziś przed konsumentami i przedsiębiorcami.

Projekt wspólnego systemu odniesienia:

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf

Konsultacje potrwać do 31 stycznia 2011 r. Ich rezultaty pomogą Komisji opracować wnioski do 2012 r.

- **Dodatkowe informacje**

Przyjęta przez Komisję „Zielona księga w sprawie możliwości politycznych w zakresie postępów w kierunku ustanowienia europejskiego prawa umów dla konsumentów i przedsiębiorstw” jest dostępna pod adresem:

http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm

6. PATENTY - Komisja przedstawia propozycję rozwiązań w zakresie tłumaczeń w związku z przyszłym patentem UE

Komisja Europejska przedstawiła w dniu 1 lipca br. wniosek w sprawie rozwiązań w zakresie tłumaczeń w związku z przyszłym patentem UE. Był to ostatni element, jakiego brakowało, aby jednolity unijny patent stał się rzeczywistością. Obecnie uzyskanie patentu kosztuje w Europie dziesięć razy więcej niż w USA. Utrudnia to działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w Europie i jest szkodliwe dla konkurencyjności. Europa musi podjąć działania, które pozwolą wynalazcom za przystępną cenę chronić ich wynalazki w ramach jednolitego patentu ważnego na całym terytorium UE, tak, aby nie przepłacali za tłumaczenia ani nie musieli potwierdzać ważności patentu na poziomie krajowym, jak to się dzieje obecnie. Nowy wniosek opiera się na pomyslnie wprowadzonym w Europejskim Urzędzie Patentowym systemie trójjęzycznym i jeżeli zostanie przyjęty – zdecydowanie obniży obecne koszty tłumaczenia.

Komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług, **Michel Barnier**, komentuje: „Jeżeli Europa ma być konkurencyjna na rynku globalnym, musimy zadbać o działalność innowacyjną. Tak nie dzieje się dzisiaj - w chwili obecnej uzyskanie patentu jest procesem drogim i skomplikowanym. Uznawany na takich samych zasadach we wszystkich państwach UE patent unijny pobudzi działalność badawczą i rozwojową, i przyczyni się do wzrostu gospodarczego w przyszłości. Przedstawiony dzisiaj wniosek – stanowiący ostatni element pakietu reform systemu patentowego – powinien ucieszyć europejskich wynalazców, a w szczególności małe firmy. Mam nadzieję, że państwa członkowskie podejmą bezzwłoczne działania, aby patent unijny stał się rzeczywistością. Będę ściśle współpracował ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, aby osiągnąć końcowe porozumienie”.

- **Patenty w Europie dzisiaj**

Obecnie obowiązujący w Europie system patentowy jest bardzo drogi i skomplikowany, szczególnie jeżeli chodzi o wymogi w zakresie tłumaczeń. Europejski Urząd Patentowy – organ międzyrządowy obejmujący 37 państw (27 z UE i 10 państw europejskich spoza niej) - analizuje wnioski patentowe i jest odpowiedzialny za przyznanie patentu europejskiego, jeżeli

są spełnione odpowiednie warunki. Jednak aby przyznany patent był ważny na terenie państwa członkowskiego, wynalazca musi ubiegać się o jego uznanie na poziomie krajowym. A to wiąże się z kosztami tłumaczenia i administracyjnymi.

Z powodu tych kosztów większość wynalazców opatentowuje swój wynalazek w niewielu państwach członkowskich. Np. uznanie patentu europejskiego w 13 państwach kosztuje 20 tys. euro, z czego prawie 14 tys. euro przypada na same tłumaczenia. To sprawia, że patent europejski jest dziesięciokrotnie droższy od patentu amerykańskiego, który kosztuje jedynie 1850 euro.

- **Negocjacje w sprawie patentu UE**

W sierpniu 2000 r. Komisja przedstawiła wniosek w sprawie rozporządzenia dotyczącego patentu wspólnotowego (obecnie nazywanego patentem UE w wyniku przyjęcia traktatu lizbońskiego). W grudniu 2009 r. państwa członkowskie jednogłośnie przyjęły wnioski dotyczące wzmocnionego systemu patentowego w Europie). Uzgodniony pakiet obejmował podstawowe elementy konieczne dla przyjęcia jednolitego patentu UE i utworzenia nowego sądu patentowego w UE, nie obejmował jednak rozwiązań w zakresie tłumaczeń. Jeżeli chodzi o nowy sąd patentowy to oczekuje się, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyda jeszcze w tym roku opinię na temat zgodności projektu porozumienia z traktatami UE. Dzisiejszy wniosek stanowi niezbędne uzupełnienie pakietu i przedstawia rozwiązania w zakresie tłumaczeń dotyczących patentów UE.

- **Rozwiązania w zakresie tłumaczeń dotyczących patentów UE**

Zgodnie z wnioskiem w sprawie rozporządzenia Rady, koszt procesu uzyskania patentu UE ważnego na terenie 27 państw członkowskich wyniósłby mniej niż 6200 euro, z czego jedynie 10 proc. przypadłoby na tłumaczenia.

Wniosek Komisji opiera się na obecnie obowiązującym systemie językowym Europejskiego Urzędu Patentowego. Zgodnie z wnioskiem Komisji patenty UE byłyby analizowane i przyznawane w jednym z urzędowych języków Europejskiego Urzędu Patentowego – angielskim, francuskim lub niemieckim. Przyznany patent zostanie opublikowany w danym języku, który wobec tego będzie uznany za tekst autentyczny (czyli prawnie wiążący). Zastrzeżenia zostaną przetłumaczone na pozostałe dwa języki urzędowe Europejskiego Urzędu Patentowego przy publikacji. Zastrzeżenia to ta część patentu, w której określony zostaje zakres ochrony wynalazku.

Od właściciela patentu nie będzie wymagane tłumaczenie na żadne inne języki, z wyjątkiem sytuacji, w której dochodzi do sporu prawnego, którego przedmiotem jest patent UE. W takim przypadku właściciel patentu może być proszony o dostarczenie innych tłumaczeń sporządzonych na własny koszt. Np. właściciel może być zmuszony dostarczyć kopię patentu w języku domniemanego sprawcy naruszenia lub w języku, w którym toczy się postępowanie sądowe, jeżeli różni się on od języka, w którym został opublikowany patent.

We wniosku Komisji określono również środki towarzyszące, które muszą zostać przyjęte jeżeli wynalazcy mają mieć łatwiejszy dostęp do systemu patentowego. Przede wszystkim należy udostępnić wysokiej jakości tłumaczenia maszynowe patentów UE na wszystkie języki urzędowe UE. W ten sposób wynalazcy uzyskają lepszy dostęp do informacji technicznych dotyczących patentów w ich własnym języku. Ponadto, aby ułatwić dostęp do patentów UE osobom składającym wnioski z państw UE, w których językiem urzędowym nie jest język angielski, francuski czy niemiecki, wynalazcy będą mieli możliwość składania wniosków w swoim własnym języku. Wnioskodawcy będą mogli ubiegać się o zwrot kosztów przetłumaczenia wniosku na język postępowania Europejskiego Urzędu Patentowego (do wyboru przez wnioskodawcę przy składaniu wniosku: angielski, francuski lub niemiecki).

- **Kontekst**

Państwa członkowskie osiągnęły porozumienie polityczne w grudniu 2009 r. i przyjęły konkluzje Rady oraz ogólne stanowisko w sprawie rozporządzenia dotyczącego patentu UE. Porozumienie to obejmuje najważniejsze elementy zarówno w odniesieniu do nowego sądu patentowego w Europie jak i do przyszłego patentu UE, nie obejmuje jednak rozwiązań w zakresie tłumaczeń. Jednak państwa członkowskie uzgodniły wówczas, że kwestie związane z tłumaczeniem patentu UE będą stanowiły przedmiot oddzielnego rozporządzenia. Dlatego właśnie Komisja przedstawiła wniosek w sprawie rozwiązań w zakresie tłumaczeń w związku z patentem UE.

7. DYREKTYWA O USŁUGACH - W ramach procesu wdrażania dyrektywy Komisja prowadzi konsultacje z zainteresowanymi stronami

Termin transpozycji dyrektywy o usługach do prawa krajowego minął z końcem grudnia 2009 r. Od stycznia br. wszystkie państwa członkowskie wraz z Komisją Europejską uczestniczą w procesie wzajemnej oceny, która obejmuje niektóre aspekty ich prawa krajowego mające zastosowanie do usługodawców. Ta nowatorska metoda pracy, określana jako „procedura wzajemnej oceny”, została przewidziana w dyrektywie. To właśnie w tym kontekście Komisja Europejska zwraca się do zainteresowanych stron o opinie na temat tych elementów prawa krajowego, które podlegają procedurze wzajemnej oceny i są omawiane przez państwa członkowskie. Konsultacje potrwać do dnia 13 września 2010 r.

Sektor usług, który wytwarza około 75 proc. PKB Unii i zapewnia 70 proc. wszystkich miejsc pracy, jest kołem napędzającym gospodarkę UE. Stanowi on jednocześnie jedno z głównych niewykorzystanych źródeł dodatkowego wzrostu i zatrudnienia w UE, zważywszy, że na rynku wewnętrznym nadal istnieje wiele przeszkód w handlu usługami. Celem dyrektywy o usługach jest poprawa funkcjonowania jednolitego rynku usług w drodze ambitnego programu reform administracji i przepisów prawnych, dzięki któremu zostanie uwolniony pełny potencjał sektora. W dyrektywie zobowiązano państwa UE do usunięcia nieuzasadnionych lub nieproporcjonalnych przeszkód natury prawnej lub administracyjnej, utrudniających otwieranie

działalności gospodarczej lub transgraniczne świadczenie usług w Unii. Dotyczy ona szerokiego zakresu świadczonych usług i wymogów prawnych, w tym handlu detalicznego, budownictwa, turystyki oraz większości zawodów regulowanych (np. architektów, inżynierów, prawników, księgowych lub geodetów).

W ciągu trzyletniego okresu wdrażania dyrektywy wszystkie państwa członkowskie przystąpiły do dogłębnej analizy własnych uregulowań prawnych, tak aby zapewnić ich zgodność z przepisami dyrektywy o usługach. Celem omawianego przeglądu jest ocena uzasadnienia i proporcjonalności istniejących przepisów oraz, w razie potrzeby, ich zmiana lub zniesienie. Proces wdrażania dyrektywy usługowej okazał się dla państw członkowskich szczególnie wymagający, gdyż dotyczy on szerokiego zakresu uregulowań obowiązujących na różnych poziomach administracji.

Od początku 2010 r. państwa członkowskie wraz z Komisją Europejską uczestniczą w procesie wzajemnej oceny szeregu środków krajowych poddanych przeglądowi. Ta nowatorska metoda pracy znana jest jako „procedura wzajemnej oceny”.

W ramach tej procedury Komisja zachęca zainteresowane strony, aby dzieliły się swoimi analizami i uwagami na temat środków krajowych, nakładających w dalszym ciągu pewien rodzaj ograniczeń prawnych, które mają wpływ na podejmowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie transgranicznej działalności usługowej. Komisja przekaże wyniki „procedury wzajemnej oceny” Parlamentowi Europejskiemu i Radzie a wnioski z konsultacji - zainteresowanym podmiotom do końca roku.

Dokument do dyskusji wraz z kwestionariuszem są dostępne na stronie:
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/services_directive_en.htm
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/services_directive/consultation_paper_en.pdf

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska¹

¹ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej